

Kur riba tarp skundimo ir informavimo?

Išmokai kalbėti – užaugai. Išmokai tylėti – įgavai proto.

Išmokai tylėti – įgavai proto atskirti ką, kam ir kada dera sakyti, įgavai patirties ir išmokai problemas spęsti ne žodžiais, bet darbais.

Vaikai dažnai susiskirsto į dvi kategorijas:

- tie, kurie plepa ir suaugusiems ištransliuoja viską, ką matė, girdėjo, regėjo ir t.t.
- tie, kurie tyli ir ne taip jau paprasta iš jų išgauti tiesą.

Toks vaikų susiskirstymas gali būti sąlygotas kelių veiksnių, pvz.: pirmieji gali būti labai smalsūs, rūpestingi, atidūs bet gali būti ir piktdžiugiški, savanaudžiai intrigantai. Antrieji gali būti nieko be savęs aplink nepastebintys egocentrikai arba tokie, kurie mirs, bet paslapties neišduos, tokie, kuriais gali pasitikėti kas bebūtų.

Ir vieniems, ir kitiems praverstų išmokti pastebėti bei kalbėti tiek, kiek reikia, tada, kada reikia. Tad kiek ir kada reikia kalbėti? Kaip to išmokti? Kur riba tarp skundimo ir normalaus informavimo apie susiklosčiusią situaciją?

Pasitaiko, kad vaikas įgunda + įpranta skųsti kitus: brolius, seses, draugus, net tėvus, senelius ir auklėtojas. Kuo daugiau skundžia, tuo labiau jo nemėgsta kiti, tuo daugiau konfliktinių situacijų susiklosto, tuo daugiau apie ką skųsti ir tuo daugiau skundų. Užburtas ratas.

Kodėl iš viso kyla mintis skųstis? Ogi todėl, kad „skundikui“ trūksta dėmesio arba jausmo, jog yra svarbus. Vaikas dažniausiai nejaučia skirtumo tarp skundimo ir normalaus, protingo informavimo apie situaciją. Skųsdamas jis jaučiasi rūpestingas, labiau suaugęs, protingas, atsakingas, svarbus, jaučiasi lygus su suaugusiais. Jaučiasi aukščiau už kitus vaikus.

Ką daryti?

Pirmiausia vaikui paaiškinti kuo skiriasi skundimas nuo protingo informavimo.

– **Informavimas, tai kai norim, kad kitam (apie kurį informuojamam) būtų geriau, norim apsaugoti, kad neužsigautų, nesusižeistų, nepatirtų emocinio skausmo.** Informuojame kai pasakome: „Jonas kamuoliu žaidžia gatvėje.“, „Jonas šokinėja nuo liepto kur gilų.“, „Jonas žaidžia su degtukais“, „Vaikai kieme šaiposi iš Jono.“. T.y. informatyviu pasakymu prašoma pagalbos, norima situaciją pagerinti ir kažką apsaugoti.

– **Skundimas, priešingai, naudojamas siekiant kažkam pakenkti, kad kažkas gautų bausmę, o „skundikas“ gautų „gero, teisingo“ vaiko etiketę.** Pavyzdžiui: „Jonas neduoda broliui kamuolio“, „Jonas įlipo į balą.“, „Jonas nesuvalgė pietų, atidavė juos šuniui.“.

Taip, mes esame už vaikus atsakingi ir norėtume, kad jie žaistų bei elgtųsi tobulai, gražiai, pagal taisykles, bet taip nebūna, mūsų vaikai yra asmenybės. Maža to, jie turi išmokti tam tikrus sprendimus priimti patys, konfliktus išspręsti patys, tarpusavyje komunikuoti patys. Galiausiai ir jie, ir mes turime susigyventi su mintimi, kad ne kiekvienas žingsnis ir ne kiekviena mintis bus žinomi

bei papasakoti. Tikime, kad sėkmingai vaiko raidai labai svarbus momentas yra suvokimas, kad su situacija buvo savarankiškai susitvarkyta, o tėvai apie tai net nesužinojo ir niekada nesužinos. Bet, kaip jau minėjome, **pirmiausia derėtų išmokti atskirti apie kokias situacijas suaugusius informuoti būtina, o kurias būtina nutylėti ir spręsti savarankiškai.**

Tokiam situacijų atskyrimui mokytis labai tiks momentai kai galima netrukdomai kalbėtis ilgai, pvz.: važiuojant automobiliu, kažko laukiant ar šiaip kai vakare tingisi kažką aktyvaus veikti. Įsitausiai patogiai ir **modeliuoji situacijas:**

– *Brolis vienas žaidžia su kamuoliu, mēto į krepšį ir niekam kamuolio neduoda, nesidalina. Jei ateisi pasakyti tėvams tai bus skundas ar informavimas? (Skundas)*

– *Brolis maivosi prieš vaikus, vaidina drąsuolį, šaunuolį, vikruolį ir mēto kamuolį į sieną į mažą tarpą tarp dviejų langų, sakydamas, kad yra taiklus ir lango neišdauš. Vaikai jam jau sakė, kad liautųsi, bet jis vis tiek mēto. Jei ateisi pasakyti tėvams tai bus skundas ar informavimas? (Informavimas)*

– *Sesė paėmė iš spintelės dėžutę saldainių, visus suvalgė ir tuščią dėžutę padėjo atgal. Jei ateisi pasakyti tėvams tai bus skundas ar informavimas? (Skundas, nebent ji serga alergija ir jai nuo saldainių būna bloga)*

– *Draugas dūkdamas ir bėgiodamas užkliuvo, įvirto į kaimynės gėlių darželį ir išlaužė keletą gėlių. Jei ateisi pasakyti tėvams tai bus skundas ar informavimas? (Skundas)*

– *Draugas skina visokias gėles, žoles ir jas valgo, vaikai jam jau sakė, kad gali būti nuodingų augalų, bet draugas neklauso ir vis tiek valgo. Jei ateisi pasakyti tėvams tai bus skundas ar informavimas? (Informavimas)*

Štai šitaip vis prigalvojant įvairiausių situacijų vaikui leidžiame apsispręsti ir išmokti atskirti kur yra riba tarp skundimo ir protingo informavimo. O ir mums patiems turėtų tapti lengviau. Į galvą įsirašys situacijos, kurias turėtume spręsti mes, tėvai, ir tos, kurių sprendimą derėtų nieko nesvarstant ir nesigilinant perduoti patiems vaikams.

Jei jūsų mažasis „skundikas“ vis tiek esant bet kokiai pieštukų nepasidalinimo situacijai su broliu bėga skųstis mamai, derėtų jo paklausti: „ar šiuo savo pasisakymu nori broliui padėti, ar pakenkti?“. Tuomet leisti pačiam spręsti ką daryti, kaip kovoti, kaip tartis, kokią taktiką derybose su broliu naudoti. Nuolat atsižvelgdami į paverkšlenimus ir skundus bei juos spręsdami mes patys skatiname vaikus ne sprendimo ir išėities ieškoti, o bėgti pas suaugusiuosius dėl kiekvienos smulkmenos.

Šaltinis: <http://jiveikai.lt/kur-riba-tarp-skundimo-ir-informavimo/>

Informaciją pateikė pradinių klasių mokytoja Lina Jasienė